

Б. В. ЯНИШЕН

аспірант кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків
bogdan.yanishen@gmail.com

**ПРАВОВІ ФОРМИ ЗАЛУЧЕННЯ
ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СФЕРУ
ВИДОБУТКУ ЕНЕРГОНОСІЇВ**

Проблема видобутку енергоносіїв є однією з найважливіших у площині забезпечення власної енергетичної безпеки для країн, що розвиваються. Наявні технологічні потужності в такому випадку не завжди дозволяють досягти необхідного рівня видобутку, а створення нових та подальша робота у цьому напрямі, як правило, не мають під собою необхідної матеріальної бази. За таких умов постає необхідність залучення іноземного капіталу, що може бути реалізована на підставах договорів про спільну діяльність, концесій, угод про розподіл продукції та сервісних контрактів. У даній статті здійснюється аналіз визначених договорів.

Ключові слова: правові форми залучення іноземних інвестицій, спільна діяльність, концесії, угоди про розподіл продукції, сервісні контракти.

Постановка проблеми. Проблема забезпечення енергетичної безпеки є однією з найважливіших у площині забезпечення життєдіяльності держави. Як правило, її вирішення лежить у сфері розробки мінерально-сировинної бази, тобто видобутку енергоносіїв. Зазначена сфера потребує певного досвіду, значних капіталовкладень та необхідної матеріальної бази, що не кожна держава відповідно має. З огляду на це постає необхідність реалізації інвестиційної політики, а саме залучення іноземного капіталу, що фактично переслідує мету забезпечити доступ національних суб'єктів господарювання до сучасних технологій. Така тенденція і зумовлює загострення інтересу до

теоретичних та практичних питань правових форм залучення іноземних інвестицій у сферу видобутку енергоносіїв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначена проблема є предметом багатьох правових, економічних, технічних та інших наукових досліджень, про що свідчать численні праці вітчизняних та зарубіжних фахівців, таких як: Н. Дроздов, Р. Кірін, С. Немченко, І. Ніколаєв, Г. Пузанова, М. Сажина, І. Столяров, С. Терен, К. Біндемман та ін.

Формулювання цілей. Метою даної статті є: теоретичний аналіз правових форм залучення іноземних інвестицій в сферу видобутку енергоносіїв з огляду міжнародного досвіду в площині нормативного відображення зазначених інструментів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Історично сформувалося чотири основні форми залучення іноземних інвестицій у сферу видобутку енергоносіїв, котрі в залежності від конкретної країни, її історичного досвіду розрізняються за рівнем правової визначеності, і, як наслідок, вживаності. В Україні різноманіття правових форм залучення іноземного капіталу з урахуванням положень Закону України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР [1] формує пул таких правових інструментів:

- 1) укладення договорів про спільну діяльність та створення спільних підприємств з іноземними контрагентами;
- 2) передача родовищ корисних копалин іноземному інвестору на умовах концесії;
- 3) укладення угод про розподіл продукції;
- 4) укладення сервісних контрактів (договорів про надання послуг).

Хотілося б звернути увагу, що зазначений перелік має логічну узгодженість і структуровану послідовність. Справа в тім, що коло правових форм було визначено з урахуванням низки об'єктивних передумов, а саме правової регламентації в площині нормативного масиву, та реальною уживаністю в зазначеній сфері правовідносин на території України щодо залучення інвестицій.

Укладення договорів про спільну діяльність та створення спільних підприємств з іноземними контрагентами є першою формою залучення іноземних інвестицій, що підлягає аналізу.

Спільна діяльність може бути структурована з використанням окремого утворення або неструктурована. З урахуванням цього її тлумачать або з позиції здійснення спільних операцій (класична спільна діяльність) або спільного підприємства. Така позиція визначена Міжнародним стандартом фінансової звітності про спільну діяльність [2]. Такий поділ і визначає логіку подальшого дослідження зазначеної форми.

Головним нормативно-правовим актом, положення якого регулюють спільну діяльність, є Цивільний кодекс України (далі – ЦК України).

Відповідно до ч. 1 ст. 1130 ЦК України за договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить закону [3].

Мета спільної діяльності може бути господарська (інвестування, надання послуг, будівництво об'єктів промисловості тощо); негосподарська (вирішення питань, що стосуються спільних інтересів територіальних громад тощо), якщо вона не суперечить закону [4].

Спільна діяльність може здійснюватися на основі об'єднання вкладів учасників (просте товариство) або без об'єднання вкладів учасників [3].

За загальним правилом спільна діяльність здійснюється виключно на підставі договору, який передбачає об'єднання вкладів (утворення простого товариства). Такий договір укладається у письмовій формі та підлягає взяттю на податковий облік [3]. Необхідно відзначити, що просте товариство не є юридичною особою, у зв'язку із чим з метою податкового обліку прирівнюється до «умовної особи» [5].

У таких договорах визначаються вклади учасників, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна, координація спільних дій учасників або ведення їхніх спільних справ, покриття витрат та збитків учасників, їх участь у результатах спільних дій, порядок розподілу прибутку та інші умови [3].

Необхідними умовами договору простого товариства є об'єднання вкладів учасників та спільна діяльність з комерційною або іншою метою. Договір простого товариства може бути укладений на визначений строк, безстроково, а також під скасувальною умовою, якою виступає досягнення мети спільної діяльності [6].

Визначення та статус спільних підприємств (далі – СП), на відміну від спільної діяльності надається не в ЦК України, а в Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ (далі – Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»), відповідно до якого це підприємства, які базуються на спільному капіталі суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, на спільному управлінні та на спільному розподілі результатів та ризиків [7].

СП, а саме за участю суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України мають статус суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності [7].

Правове регулювання СП характеризується високим рівнем диференційованості та розгалуженості. Таким чином, правова регламентація СП врегулю-

вуються великою кількістю нормативних актів, що стосуються проблематики інвестицій, передусім іноземних, загалом зовнішньоекономічної діяльності, діяльності підприємств та господарських товариств [8], з-поміж яких: Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (далі – ГК України) [9], Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII [10] та ін. Фактична регламентація відносин, пов'язаних з СП, залежить від правових форм господарських товариств, передбачених чинним законодавством [10]: а) акціонерного товариства; б) товариства з обмеженою відповідальністю; в) товариства з додатковою відповідальністю; г) повного товариства; д) командитного товариства та конкретних правовідносин, в які вступають її учасники (наприклад, трудові відносини, відносини підприємництва, міжнародні економічні відносини тощо).

Наступною правовою формою іноземного інвестування у сферу видобутку енергоносіїв, що підлягає дослідженню, є передача родовищ корисних копалин іноземному інвестору на умовах концесії.

Традиційно концесії поділяють на класичну концесію (стара концесія) та нову концесію (ліцензія на видобуток) [11].

Перший тип концесії застосовувався переважно до середини ХХ ст. на Близькому Сході та характеризувався великим строком дії контракту (до 60 років), великою контрактною територією, низькими платежами державі, відсутністю у держави права на дострокове повернення наданих у надрокористування території до спливу строку контракту. Цей тип концесій надавав перевагу інтересам нафтових компаній, та після Другої світової війни поступово був замінений іншими типами нафтогазових контрактів [12].

Нова концесія детермінує видачу ліцензії на видобуток корисних копалин, що надає більше можливостей державі для контролю за процесом розробки родовищ корисних копалин. З метою підвищення конкурентності та зниження залежності держави від однієї компанії перспективні нафтогазоносні райони поділяються на багато невеликих ділянок, ефективне використання яких стимулюється вимогою повернення державі за умови відсутності нафти. Ліцензії надаються на короткий строк. Плани розробки родовищ підлягають затвердженню державними інституціями, а отримані прибутки підлягають оподаткуванню на взаємовигідній основі [11]. В Україні з урахуванням положень Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII видача дозволів на видобування корисних копалин не практикується [13].

В Україні відносини, пов'язані з концесійною діяльністю в сфері видобутку корисних копалин, регулюються ГК України, Законом України «Про

концесії» від 16.07.1999 р. № 997-XIV (далі – Закон України «Про концесії») [14], Законом України «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності» від 08.07.2011 р. № 3687-VI (далі – Закон України «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності») [15].

ГК України визначає концесію як передачу з метою задоволення суспільних потреб уповноваженим органом державної влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі вітчизняним або іноземним суб'єктам господарювання (концесіонерам) права на створення (будівництво) та/або управління (експлуатацію) об'єктом концесії за умови взяття концесіонером на себе відповідних зобов'язань, майнової відповідальності і підприємницького ризику [9]. Закон України «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності» послуговується зазначеним визначенням.

Об'єктом концесії є об'єкти паливно-енергетичного комплексу, що визначаються як цілісні майнові комплекси або системи цілісних майнових комплексів підприємств, їх структурних підрозділів (філій, цехів, дільниць), які забезпечують (призначені) та достатні для провадження господарської діяльності у сфері видобування кам'яного вугілля та лігніту (бурого вугілля), його переробки [15].

Концесія може надаватися на такі об'єкти паливно-енергетичного комплексу [15]:

- 1) на яких можливе залучення сучасних технологій виробництва та які потребують модернізації (технічного переоснащення) технологічного процесу;
- 2) розрізи та шахти з видобутку вугілля та його переробки, які є неперспективними та підлягають закриттю;
- 3) об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти, що перебувають у державній власності, які можуть бути добудовані з метою їх використання для провадження діяльності у сфері видобування кам'яного вугілля та лігніту (бурого вугілля), його переробки.

Концесія здійснюється на основі концесійного договору, який укладається за результатами концесійного конкурсу, організація та проведення якого здійснюється концесіодавцем, з юридичною чи фізичною особою, яка запропонувала найкращі умови здійснення концесійної діяльності на строк не менше десяти та не більше п'ятдесяти років [14; 15; 16].

Бухгалтерський облік, фінансова звітність та оподаткування концесійної діяльності здійснюється відповідно до законодавства України з урахування положень, передбачених Законом України «Про концесії» [14].

Концесії тісно пов'язані з Угодами про розподіл продукції. Концесії фактично були одними з різновидів договорів, що передували створенню нових форм відносин між інвестором та реципієнтом інвестицій у площині нового договору (що підтверджується практично тотожним суб'єктивним складом, порядком прийняття рішення про укладення договору, проведенням конкурсу та низкою інших положень).

Трансформація договірних відносин відбулася в 2-й пол. ХХ ст. в результаті створення Організації країн – експортерів нафти (ОПЕК), що ставила собі за мету змінити вектор контролю над розробкою та ціною на нафту за умови зміни балансу переговорних позицій на користь країн-виробників. Переукладання договорів, таким чином, стало засобом для істотної перебудови традиційної системи концесій [17, с. 9].

Правова регламентація угод про розподіл продукції в Україні здійснюється Законом України «Про угоди про розподіл продукції» від 12.10.1999 р. № 1039-XIV (далі – Закон України «Про угоди про розподіл продукції») [18].

Відповідно до угоди про розподіл продукції (далі – УРП) одна сторона – держава доручає іншій стороні – інвестору на визначений строк проведення пошуку, розвідки та видобування корисних копалин на визначеній ділянці (ділянках) надр та ведення пов'язаних з угодою робіт, а інвестор зобов'язується виконати доручені роботи за свій рахунок і на свій ризик з наступною компенсацією витрат і отриманням плати (винагороди) у вигляді частини прибуткової продукції [18].

Відправною точкою для всіх УРП є схема розподілу продукції, що визначає, як відшкодовуються витрати і розподіляються доходи. Оскільки для кожного випадку розподіл продукції є абсолютно унікальним, то він потребує більш детального вивчення. В Україні схема розподілу продукції визначається Тимчасовою методикою розрахунку балансу інтересів держави та інвестора при укладанні угод про розподіл продукції у сфері видобування вуглеводнів від 23.08.2007 р. № 278/969 (далі – Тимчасова методика) [19].

Відповідно до Тимчасової методики загальний обсяг видобутої продукції розподіляється на компенсаційну продукцію, що належить до сплати інвестору як компенсація його витрат та прибуткову продукцію. Максимальна величина відсотка компенсаційної продукції не може бути більше 70 відсотків від загального обсягу (вартості) виробленої у відповідному періоді вуглеводневої сировини [19].

Прибуткова продукція розподіляється між інвестором та державою у відношенні визначеною умовами контракту. З прибуткової частини інвестора стягуються відповідні податки. Це податок на прибуток, на додану вартість, державні страхові внески та ресурсні платежі (плата за користування надрами) [19].

Таким чином, сукупний дохід інвестора складається з компенсаційної продукції, прибуткової частки інвестора за вирахуванням капітальних, експлуатаційних витрат, податків, страхових платежів та плати за користування надрами. Сукупний дохід держави складає прибуткова частка держави, податки, державні страхові та ресурсні платежі.

Останньою правовою формою залучення іноземних інвесторів до видобутку енергоносіїв, що підлягає детальному аналізу, є укладення сервісних контрактів (договорів про надання послуг).

У науковій літературі є загальноприйнятою позиція щодо зв'язку УРП з сервісними контрактами, оскільки ці договори в своїй основі мають спільні принципи розподілу видобутої сировини.

Сервісні контракти, тобто договори про надання послуг з розвідки і облаштування родовищ, що покладають зазначені витрати на іноземну компанію (далі – Контрактор), залежно від рівня ризику поділяються на [20]:

1) сервісні контракти з ризиком, що передбачають виплату Контрактору компенсацію за його ризику, а в окремих випадках право придбання певної кількості продукції, що виробляється за рахунок отриманих Контрактором виплат;

2) прості сервісні контракти без ризику, що за будь-якого результату передбачають фіксовану оплату Контрактору. Такі контракти мають також два різновиди – сервісні контракти з правом та без права купівлі нафти.

Сервісні контракти з ризиком з'явилися та передусім застосовувалися в країнах Південної Америки, проте не отримали широкого поширення. Відповідно до положень даного договору всі інвестиційні ризики покладаються на Контрактора, і якщо нафтогазове родовище не було виявлено, контракт втрачає юридичну силу. За умови виявлення комерційних запасів усі витрати відшкодовуються Контрактору (протягом кількох років після початку промислового видобутку) разом із певним відсотком, що становить його прибуток. Експлуатація родовищ за такого договору може самостійно вестися та фінансуватися національною компанією, або – іноземним Контрактором за певну винагороду. Проте в обох випадках власником усієї добутої сировини є приймаюча країна. Відшкодування витрат та оплата послуг Контрактора може здійснюватися в грошовій формі або шляхом надання йому на певний період права придбання частини продукції (як правило, від 20 до 50 відсотків) за пільговими цінами, що зазвичай до 5 відсотків нижче ринкових. Прибутки Контрактора обкладаються податком на прибуток, а також передбачається виплата роялті [21].

Практика застосування сервісних контрактів без ризику знайшла своє відображення в практичній площині на Близькому Сході. В такому договорі Контрактор незалежно від кінцевого результату отримував грошову винагороду за

послуги, що він надавав. Держава за таких умов несе всі витрати з розвідки, облаштування та експлуатації родовищ і пов'язаний із цим ризик. Це пов'язано з наявністю в цих країнах значних фінансових коштів та великих запасів нафти. В цьому випадку Контрактор здійснював лише окремі види робіт (наприклад, геологорозвідку, будівництво трубопроводів тощо) та мав право на гарантовані поставки обумовленого обсягу нафти за ринковими цінами. Необхідно відзначити, що Контрактор здійснював відповідні роботи від імені держави, та не мав власності у проєкті. Також за умовами відповідних контрактів на іноземні компанії міг лягти обов'язок загальної організації та поточного управління виробництвом, а в окремих випадках і професійна підготовка національних кадрів. Оплата цих послуг здійснюється, як правило, за рахунок відрахування узгодженого відсотка від обсягу продажу [21].

Сервісні договори з правом купівлі нафти широко застосовувалися в Ірані, Кувейті, Катарі, Венесуелі. Такі договори спрямовувалися на сприяння та допомогу у формуванні висококваліфікованого штату фахівців та отримання нових технологій. Сервісні контракти без права купівлі нафти переважно застосовуються за умови відсутності готовності державної національної нафтової компанії надати підряднику допуск до частини видобутої продукції (нафти), за потреби технічного сприяння і допомоги з видобутку. Певний час аналогічні угоди були поширені на території Норвегії, однак законодавство регламентувало необхідність створення для цих цілей спільних підприємств, в яких національні нафтові компанії отримували рівну частку в статутному капіталі [20].

Висновки. Отже, міжнародна практика залучення іноземного капіталу в сферу видобутку енергоносіїв виробила усталену систему, що складається з чотирьох основних форм, що дозволяють залучити необхідні інвестиції, отримати важливі технології та налагодити виробничі процеси. Загальне правило вибору тієї чи іншої форми угод залежить від рівня економічного, технологічного та фінансового потенціалу країни, рівня розвідки та величини запасів корисних копалин, географічного регіону та усталених традицій надрокористування і визначається в кожному конкретному випадку індивідуально.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 11 (МСФЗ 11). Спільна діяльність [Електронний ресурс] : IASB від 01.01.2013. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_066.

3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
4. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з укладанням та виконанням договорів про сумісну діяльність [Електронний ресурс] : Роз'яснення Вищ. арбітраж. суду України від 28.04.1995 № 02-5/302. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v_302800-95.
5. Лист [Електронний ресурс] : Держ. подат. адміністрація України від 13.10.2005 № 945/10/31-106. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/UPR05217.html.
6. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : наук.-практ. коментар. – Режим доступу: <http://uazakon.ru/ukr/tsku/>.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Голос України. – 1991. – № 112.
8. Спільні підприємства в Україні: специфіка розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19364/>.
9. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Голос України. – 2003. – № 49.
10. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
11. Нурсеит Н. А. Какие контракты в нефтегазовой отрасли отвечают интересам страны? [Електронний ресурс] / Н. А. Нурсеит. – Режим доступу: <https://goo.gl/d0EL91>.
12. Petroleum economics [Електронний ресурс] : 2005. – Режим доступу: <https://goo.gl/Qg3zWL>.
13. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII // Голос України. – 2015. – № 56.
14. Про концесії : Закон України від 16.07.1999 № 997-XIV // Офіц. вісн. України. – 1999. – 9 верес. – Ст. 1707.
15. Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності : Закон України від 21.10.2010 № 2624-VI // Голос України. – 2010. – № 219.
16. Про затвердження положення про проведення концесійного конкурсу та укладення концесійних договорів на об'єкти права державної і комунальної власності, які надаються у концесію [Електронний ресурс] : постанова Каб. Міністрів України від 12.04.2000 № 642. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/642-2000-%D0%BF>.
17. Kirsten Bindemann Production-Sharing Agreements: An Economic Analysis [Електронний ресурс] / Oxford Institute for Energy Studies ; WPM 25.10.1999. – Режим доступу: <https://goo.gl/Fo8Aky>.
18. Про угоди про розподіл продукції : Закон України від 12.10.1999 № 11607/1999 // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 44. – Ст. 391.
19. Про затвердження Тимчасової методики розрахунку балансу інтересів держави та інвестора при укладанні угод про розподіл продукції у сфері видобування вуглеводнів : Наказ М-ва фінансів України від 23.08.2007 № 278/969 // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 70. – Ст. 2666.

20. Договорные правовые формы в недропользовании: мировая практика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://goo.gl/4ZsJ53>.
21. Сервисные контракты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://finlit.online/ekonomika-otrasli/servisnyie-kontraktyi-6002.html>.

REFERENCES

1. Pro rezhym inozemnoho investuvannya : Zakon Ukrainy vid 19.03.1996 r. № 93/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 19. St. 80.
2. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti 11 (MSFZ 11). Spilna diyalnist. IASB vid 01.01.2013. Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_066.
3. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40. St. 356.
4. Pro deyaki pytannya praktyky vyrishennya sporiv, povyazanykh z ukladanniam ta vykonanniam dohovoriv pro sumisnu diyalnist: Rozyasnennya Vyschoho arbitrazhnogo sudu Ukrainy vid 28.04.95 r. № 02-5/302. Retrieved from: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v_302800-95.
5. Lyst : Derzhavna podatkova administratsiya Ukrainy vid 13.10.2005 r. № 945/10/31-106. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/UPR05217.html.
6. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Naukovo-praktychnyi komentar. Retrieved from: <http://uazakon.ru/ukr/tsku/>.
7. Pro zovnishnoekonomichnu diyalnist : Zakon Ukrainy vid 16.04.1991 r. № 959-XII. Holos Ukrainy. 1991. № 112.
8. Spilni pidpriemstva v Ukraini: spetsyfika rozvytku. Retrieved from: <http://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19364/>.
9. Hospodarskyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 436-IV. Holos Ukrainy. 2003. № 49.
10. Pro hospodarski tovarystva : Zakon Ukrainy vid 19.09.1991 r. № 1576-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1991. № 49. St. 682.
11. Nurseit N. A. Kakie kontrakty v neftegazovoi otrasli otvechayut interesam strany? Retrieved from: <https://goo.gl/d0EL91>.
12. Petroleum economics. 2005. Retrieved from: <https://goo.gl/Qg3zWL>.
13. Pro licenzuvannya vydiv hospodarskoï diyalnosti : Zakon Ukrainy vid 02.03.2015 r. № 222-VIII. Holos Ukrainy. 2015. № 56.
14. Pro kontsesii : Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. № 997-XIV. Oficiinyi visnyk Ukrainy, 1999. 9 veresnya. St. 1707
15. Pro osoblyvosti peredachi v orendu chy kontsesiyu ob'ektiv u sferakh teplopostachannya, vodopostachannya ta vodovidvedennya, shcho perebuyayut u komunalnii vlasnosti : Zakon Ukrainy vid 21.10.2010 r. № 2624-VI. Holos Ukrainy. 2010. № 219.
16. Pro zatverdzhennya polozhennya pro provedennya kontsesiinogo konkursu ta ukladennya kontsesiinykh dohovoriv na ob'ekti prava derzhavnoi i komunalnoi vlasnosti, yaki nadayutsya u kontsesiyu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.04.2000 № 642. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/642-2000-%D0%BF>.
17. Kirsten Bindemann Production-Sharing Agreements: An Economic Analysis. Oxford Institute for Energy Studies WPM 25.10.1999. Retrieved from: <https://goo.gl/Fo8Aky>.

18. Pro ugody pro rozpodil produktsii : Zakon Ukrainy vid 12.10.1999 r. № 11607/1999. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1999. № 44. St. 391.
19. Pro zatverdzhennya Tymchasovoi metodyky rozrakhunku balansu interesiv derzhavy ta investora pry ukladanni ugod pro rozpodil produktsii u sferi vydobuvannya vuglevodniv : Nakaz Ministerstva Finansiv Ukrainy vid 23.08.2007 r. № 278/969. Oficiinyi visnyk Ukrainy. 2007. № 70. St. 2666.
20. Dogovornye pravovye formy v nedropolzovanii: mirovaya praktika. Retrieved from: <https://goo.gl/4ZsJ53>.
21. Servisnye kontrakty. Retrieved from: <http://finlit.online/ekonomika-otrasli/servisnyie-kontraktyi-6002.html>

Стаття надійшла до редакції 11.10.2016.

Б. В. ЯНИШЕН

аспирант кафедри хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

ПРАВОВЫЕ ФОРМЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В СФЕРУ ДОБЫЧИ ЭНЕРГОНОСИТЕЛЕЙ

Проблема добычи энергоносителей является одной из важнейших в сфере обеспечения энергетической безопасности для развивающихся стран. Имеющиеся технологические мощности в таком случае не всегда позволяют достичь необходимого уровня добычи, а создание новых и дальнейшая работа в этом направлении, как правило, не имеют под собой необходимой материальной базы. В таком случае возникает необходимость привлечения иностранного капитала, которая может быть реализована на основаниях договоров о совместной деятельности, концессий, соглашений о разделе продукции и сервисных контрактов. В данной статье проводится анализ указанных договоров.

Ключевые слова: правовые формы привлечения иностранных инвестиций, совместная деятельность, концессии, соглашения о разделе продукции, сервисные контракты.

B. V. YANYSHEN

PhD. student of the Economic Law Department of the Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

THE LEGAL FORMS OF ATTRACTING FOREIGN INVESTEMENT IN THE FIELD OF MINING

Problem setting. The problem of mining is one of the most important in the field of energy security for developing countries. In this case developing countries with an exist-

ing technological capacity are not always able to achieve the necessary level of production and the creation of new manufactures as well as further work in this direction as a rule, don't have the necessary material base. In this case, it is necessary to implement the investment policy particularly to attract foreign capital to this sphere. Through this, theoretical and practical issues of the legal forms of attracting foreign investment in the field of mining are interesting for scientific research.

Recent research and publications analysis. This problem is the subject of many legal, economic, technical and other scientific research, as evidenced by numerous works of domestic and foreign experts, such as: N. Drozdov, R. Kirin, S. Nemchenko, I. Nikolaev, G. Puzanova, M. Sazhina, I. Stolyarov, S. Teren, K. Bindeman and others.

Paper objective. The purpose of this article is a theoretical analysis of the legal forms of attracting foreign investment in the field of mining. The analysis is based on the international experience considering to reflection of these instruments in the legal system of Ukraine.

Paper main body. The result of finding and attracting additional investment is the actual participation of foreign investors in activities of national economic entities during a certain time on the pre-defined conditions in the agreement or economic activities of the foreign investors in the sphere of Ukrainian legislation. The variety of the forms of the participation of foreign investors in activities of national economic entities, operating in the field of mining, and economic activities of the foreign investors in the sphere of Ukrainian legislation form a system of four basic forms:

- joint venture agreement;
- concession;
- production-sharing agreement;
- service contract.

It should be noted that the legal forms of attracting foreign investment in the field of mining formed as a result of the established practice for nearly a half of a century. Because of this, we can conclude the unconditional efficiency of these tools. Despite this, these forms still have not found their adequate reflection in the sphere of Ukrainian legislation, and as a result are virtually not applied in Ukraine.

Conclusions of the research. The international practice of attracting foreign capital in the field of mining has developed a sustainable system, which consists of four basic forms (of agreements). Due to these agreements any country can to attract the necessary investment. The general rule for selecting one or another form of agreements depends on the level of economic, technological and financial potential of a country, the level of minerals prospecting and the mineral reserves, geographical region and specific traditions of subsoil use and is determined in each case individually.

Short Abstract for an article

Abstract. The problem of mining is one of the most important in the field of energy security for developing countries. In this case developing countries with an existing technological capacity are not always able to achieve the necessary level of production and the creation of new manufactures as well as further work in this direction as a rule, don't have the necessary material base. In this case, there is a need to attract foreign capital, which can be implemented on the basis of joint venture agreements, concessions, production-sharing agreements and service contracts. The article analyzes these agreements.

Key words: legal forms of attracting foreign investment, joint venture agreement, concession, production-sharing agreement, service contract.